

של רבי נחמן מברסלב

לזכרון נצה מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

שבת ברא

וינצלו את מצרים ... (י"א, ל"ה)

עיקר גלות מצרים, שהיינו תחילה בגלות מר וקשה וכבד כזה, ואחר כך הוציאנו בעשירות כזה, כאשר הבטיח לאברהם אבינו: "ואחרי כן יצאו ברכש גדול". ולמה לא נתן לנו העשירות תכף בלא צער הגלות? אבל הכל היה לטובתנו, כדי להזדכך בכור הברזל בגלות, כדי לברר ולזכך העשירות.

כי עיקר תקון העשירות דקדשה הוא עניות, דהינו מי שאינו מתגאה בדעתו ומחזיק עצמו כעני, ובאיזה מעמד שהוא בין שהוא עני ממש או בינוני או עשיר מפלג מחזיק עצמו תמיד כעני ואביון גדול, בבחינת דוד המלך, שבגדל מלכותו וגדלתו ועשרו אמר תמיד: "כי עני ואביון אנכי", "ואני עני ואביון", כי האדם ראוי לו להבין עצם עניותו בזה העולם, כי אפילו הצדיק אי אפשר לו לצאת ידי חובתו בשלמות נגד השם יתברך, כמו שכתוב: "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחסא", מכל שכן שאר בני העולם; אם כן, אפילו לחם צר ומים לחץ אין מגיע לו חס ושלוש לפי מעשיו, רק השם יתברך זן את העולם כלו בחסדו, ואם כן אין עני יותר ממנו, כי הוא אכל דלאו דילה [הוא לא אוכל משלו].

וכשמשים אל לבו האמת ויודע זאת בברור, אזי טוב לו תמיד, ויזכה לעשירות אמתיות, שהוא מה שאמרו רז"ל: איזהו עשיר, השמח בחלקו, כי ישמח תמיד בחלקו, מחמת שיודע שהכל חסד גדול מהשם יתברך, אפילו לחם צר ומים לחץ. ועל ידי זה יזכה לעשירות ממש, לכל הון דעלמא, בחינת: "מאן דאיהו זעיר איהו רב" [מי שהוא קטן הוא גדול], וכתוב: "מקימי מעפר דל וכו' להושיבי עם נדיביים" מעפר דיקא, הינו מי שמשים עצמו

כעפר. וגם אחר כך, כשזוכה לעשירות ממש, לכסף וזהב וחפצים הרבה, לא יפול על ידי זה להתאוות מה שאינו שלו, כי גם בעצם עשירותו יחזיק עצמו לעני ויהיה שמח בחלקו תמיד.

לא כן הרשעים, שהם בהפך מכל זה: כשהוא עני, הוא בכעס על השם יתברך על עניותו וחסרונו, בבחינת "והיה כי ירעב והתקצף וכו'" (ישעיה ח), ותכף כשיש לו איזה ממון, הוא מלביש את עצמו במלבושים שאינם ראויים לו לפי ממונו, ועל ידי זה חסר לו יותר מבתחילה. וכשמרוויח עוד ממון יותר, מתחיל לקנות לו כלי כסף ומרגליות ותכשיטין, והכל בכפלי כפלים מכפי ערכו, ועל ידי זה חיו מרים ומרורים תמיד, עד שיש הרבה שבימי עשירותם חיייהם מרורים יותר מבימי עניים, ועל ידי זה באים על פי רב לידי עניות ממש, ומתים בעלי חובות, וגם בימי עשירותם תמיד היה חסר להם כפי הנהגתם והצטרכותם העצום, והכל מחמת גסותם הרע, ואינם חושבים על תכליתם הנצחית, וכאלו כל העשר מגיע להם לבד. "ומאן דאיהו רב הוא זעיר" [ומי שהוא גדול הוא קטן], והקדוש ברוך הוא משפילם, ומתים עניים ממש ובעלי חובות.

וזה בחינת: יאה עניותא לישראל, שעיקר היפי והנוי לישראל הוא מדת העניות, הינו מי שמחזיק עצמו לעני תמיד, הוא נאה ויפה תמיד, כי כל מה שיש לו הוא נאה ויפה אצלו תמיד, אפילו מלבוש של פשתן וטלאי על גבי טלאי, הכל נאה ויפה אצלו ושמח בו מאד, כי יודע שאינו ראוי לו לפי מעשיו אפילו מלבוש כזה, ואז הוא נאה ויפה תמיד, כי אחר כך גם כשיהיו לו מלבושים של משי ושל כסף וזהב, יהיו נאים ויפים אצלו תמיד. אבל מי שאינו מחזיק עצמו כעני, וכל מה שיש לו הוא מתאוה יותר, אינו זוכה לנוי ויפי לעולם, כנראה בחוש, שאפילו לובש בגדים יקרים וכו', תמיד חסר לו עוד בגדים יקרים ביותר של גדולי הקצינים ביותר, כידוע כל זה.

ועל כן עיקר תקון הממון והעשירות הוא עניות כנ"ל, כי האדם צריך לאחז תמיד בקצה האחרון ולזכר שנוול ערם, כמו שכתוב (איוב א): "ערם יצאתי מבטן אמי", שזהו תכלית העניות, וכנגד עניות זה כל מה שיש לו הוא עשירות גדול, ואז יהיה שמח בחלקו בכל מה שיש לו, הן מעט או הרבה. עיקר גלות מצרים, שהיינו תחלה בגלות מר וקשה וכבד כזה, ואחר כך הוציאנו בעשירות כזה, כאשר הבטיח לאברהם אבינו: "ואחרי כן יצאו ברכש גדול". ולמה לא נתן לנו העשירות תכף בלא צער הגלות? אבל הכל היה לטובתנו, כדי להזדכך בכור הברזל בגלות, כדי לברר ולזכך העשירות, להוציא אותנו מתאוות ממון שהוא עשירות וממון דסטרא אחרא, שכל מה שיש לו יותר חסר לו ביותר, ולזכות לעשירות דקדשה שבה על ידי עניות דייקא, שזה בחינת מה שאנו אוכלין בפסח מצה, שהוא לחם עני, ומרור, כדי לידע ולזכר בהמרירות והעניות, שזה עיקר שלמות תקון העשירות דקדשה כנ"ל. (לקוטי הלכות - הלכות מגילה ו' - אותיות י"א י"ב לפי אוצר היראה - ממון ופרנסה - ל"ד)

מכתב

(ספר אפי' הנחל ב' - מכתב ל"ה)

לבי יקירי, החושב מחשבות ותחבולות ועצות איך להגדיל ולפרסם בעולם שם הצדיק הגדול האמתית בחינת משה רבנו, המשבר ומכניע ומכלה ומבטל האמונות הכזביות המחשיכים עיני העולם ומעלימים ומסתירים את הצדיק האמתית ומפרידים הרגלים מן הראש, הינו שעושים פרוד בין כלל ישראל שהם בחינת רגלים, ובין הצדיק שהוא ראש בני ישראל, שעל-ידי זה העולם מחסר אמונה, ועל-ידי זה נתגברו החכמות חיצוניות ונתרבו ספרי מינות וכפירות שמטילים שנאה ואיבה בין ישראל לאביהם שבשמים. ה' יאריך ימינו בטוב אמתית ובנעימות אמתית ונצחי.

בעצם שפלותנו בדור היתום הזה, שגברה ההסתרה שבתוך הסתרה עד אין קץ, וכלנו כצאן תעינו בין דבים ואריות וחיות רעות רבים מאד, ונשלכנו למקומות הרחוקים מאד, ואחנו הולכים ומתרחקים מהקדשה, נעים ונדים ומטלטלים ונשלכנו למקומות הרחוקים מן הקדשה מאד, אבל נגד כל זה חמל עלינו ה' יתברך ועשה עמנו נפלאות ונסים גדולים ונוראים מאד לבל נמוט לעולם, ושלח לנו המנהיג האמת החלל נובע מקור חכמה שלא היה עוד כמוהו מעולם, להצילנו ולאמצנו על-ידי התגלות התורות הנוראות שהמשיך לנו ממקום גבוה ועליון ונורא מאד וכו', שהם מעיני הישועה האמתיים החדשים לגמרי אשר כמוהם עדין לא היה בעולם.

המעטיר בעדך ומתפלל תמיד שתזכה ליהנות מאור האמת הגנוז, לחיות חיות אמתית ונצחית, שתזכה לשמע היטב דברי אמת ותמים העמקים מאד הנובעים ממעיני נגש ונורא מאד מאד.

ישראל דב אודסר

עצות ותפלות

(לקוטי עצות - שלום, סימנים ו-ט)

צריך לבקש שלום שיהיה שלום בין ישראל ושיהיה שלום לכל אדם במדותיו, הינו שלא יהיה מחלק במדותיו ובמאורעותיו, שלא יהא לו חלוק בין בטיבו בין בעקו תמיד ימצא בו השם יתברך, וזה זוכין על-ידי התורה ועל-ידי הצדיקים שהם נקראים שלום, שעל-ידי זה יזכה לאהב אותו יתברך בכל מקום בין בטיבו וכו' ולאהב את חבריו ויהיה שלום בין כל ישראל (לקוטי מוהר"ן, סימן ל"ג).

כל מה שמתגדל ומתפאר שם הצדיק יותר מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. (קל"ב ב', סז)

טוב להגיד ולשיר נח נחמ נחמן מאומן לזכות לכל הישועות

להרבות השלום צריכין להרבות בצדקה (שם, סימן נ"ז).

על-ידי המחלקת באים כפירות, ועל-ידי זה אין יכולין להתפלל בכוונה. אבל כשיש שלום נתבטל הכפירות והאפיקורסות שיש בלב כל אחד. כי כשיש שלום ומתועדים זה עם זה, יוכל להשיב אחד את חברו מדעותיו הרעות ויוציא הכפירות והאפיקורסות מלבו. אבל על-ידי המחלקות אינם מתועדים יחד לדבר אחד עם חברו, להפך דעתו אל האמת, ואפילו כשמדברים יחד אין אחד שומע דברי חברו מחמת נצחון של המחלקת וכ"ל באות ד'. נמצא שעיקר האמונה תלוי בשלום (שם, סימן ס"ב).

לזכות לשלום הוא על-ידי שילמד פוסקים ועל-ידי זה יוכל להתפלל בכוונה בכל לבבו (שם).

ובכן תעורני ברחמך הרבים, שאזכה לעסק בספרי הפוסקים בהתמדה גדולה, ותעזרני ותושיעני ללמד הרבה בכל יום ויום ספרי הפוסקים. ותפתח את דעתי ותכין את לבבי, שאזכה ללמד במהירות גדול, ולהבין הדין על בוריו, ולברר וללבן הפסק הלכה בכל דיני התורה באמת לאמתו, ואזכה לידע ההכרעה באמת בין כל בעלי המחלקת דקדשה שמחלקים בדיני התורה, ואזכה לעשות שלום והכרעה ביניהם. ועל-ידי השלום הזה ימשך וישתלשל שלום בכל העולמות, עד שיתפשט השלום גם בעולם הזה, ותשים שלום בין כל עמך ישראל לעולם, ותבטל כל מיני מחלקת מן העולם ויתרבה השלום בעולם, עד שיכלו להתוועד יחד כל אחד עם חבריו, ויסבירו זה לזה האמת לאמתו, ויזכירו זה את זה שלא יבלו ימיהם להבל ולריק, עד שישובו כלם אל האמת ויעבדו כלם באמת ובאמונה שלמה.

ותזכנו שיהיה שלום בעצמנו שלא יהיה חלק לבנו - חס ושלום, מאתך, רק נזכה להאמין בך ובצדיקך האמתיים ולעבדך באמת ובלבב שלם בשני יצרני. ונזכה לידע ידיעה שלמה באמת ובלב שלם שמלא כל הארץ כבודך, ואתה בעצמך ובכבודך עומד אצלנו בשעת התפלה, ואתה שומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור של תפלותינו. ונרגיש אלקותך עלינו תמיד, ובפרט בשעת התפלה, עד שנתעורר על-ידי-זה בהתעוררות גדול להתפלל בהתלהבות גדול ובכוונה גדולה ועצומה ולדקדק מאד לכוון את דברינו, ולא יצא שום דבור מפינו בתפלה שלא בכוונה. (לקוטי תפילות אי - מתוך תפילה ס"ב)

סיפור

(ספר ימי מוהרנ"ת חלק ב' - סימנים קג-קד)

... ביום שלישי הנזכר לעיל אחר חצות היום, חזר ובא רבי אברהם הנזכר לעיל, ואמר שראה פנים עם הקפיטאן ואמר שמחמת שנכו לו אתמול מהשכירות סך שלשים טאליר, על כן אינו רוצה עכשיו עוד להמתין על פרעון השכירות רק לסלק לו הכל תכף ומיד עד פרוטה אחרונה וגם על עניין זה היה לי חלקת העצה ובלבול הדעת מאד סוף דבר הלכנו עם רבי אברהם הנזכר לעיל תחלה לבית הקונסליר, כי אמר ששם נמצא הסופר של הקפיטאן, ונסלק לו כל המעות ונקבל מאתו כתב בבית הקונסליר על-זה והלכנו לשם ולא מצאנו אותו וחזרנו משם והלכנו לבית הערכאות של הישמעאלים, לקבל מהם כתב תקף על הבילעט של הקונסליר כדי שנוכל לצאת מסטמבול, ונתעכבו שם איזה שעה משם הלכנו אל הספינה, וסלקנו להסופר בהספינה כל המעות וקבלנו ממנו כתב בחתימת ידו, וחזרנו לביתנו על מנת לעלות ביום מחר על הספינה וזה היום יום רביעי הנזכר לעיל עלינו על הספינה השם יתברך יולינו לשלום לארץ ישראל מהרה:

והנה ברוך השם, כבר סלקנו כל שכר הספינה עד אלכסנדריא ושכר הסרסור ושכר נושאי המטלטלין ושכר הספינה הקטנה, וגם קנינו מעט פרות ושאר דברים מעטים קנינו לדרך ולחם יבש תהילה לאל יש לנו כראוי מאדעס, ועתה אין בידינו מעות כי-אם בערך שלשה טאליר ולה' הישועה:

בכל יום רביעי הנזכר לעיל לא זזה הספינה כלל, וכן גם ביום חמישי שהוא ל"ג בעמר גם כן עמדה הספינה במקומה, והיה לי צער ובלבול הדעת מזה מחמת שהבטיח לי הסרסור שכבר הספינה מוכנת לילך מיד, ושכבר היה ראוי שתלך ביום שבת העבר ועתה עדין היא עומדת במקומה ומורא עלה על ראשי אולי גם בזה יש רמאות כאשר

ספרו לי שפעם אחת בא תלמיד חכם אחד לשם שהיה עוסק בתורה יום ולילה, והיה ממעט בשנה מאד ושמו רבי לייב אשכנזי והטעה אותו סרסור אחד ואמר ששכר לו ספינה ורבי לייב הנזכר לעיל סלק לו כל שכר הספינה וירד לתוכה, ונתמהמה שם זמן הרבה והקפיטאן דחה אותו מיום אל יום סוף דבר ישב על הספינה כמה חדשים כמדתמה ששה חדשים, ולבסוף הכרח לצאת מתוכה כי היה הכל שקר כי הספינה לא הייתה צריכה לילך משם כלל, רק הכל היה רמאות לגזל ממונו בחנם ואחר כך כשיצא מהספינה ענה ואמר להסרסור, הצער שגרמת לי מחול לך אבל הביטול תורה שבטלת אותי כל כך זמן איני מוחל לך, ובודאי ישלם לך ה' כגמולך וזה הסרסור היה איש אמיד, והיה לו אשה ושתי בנות ותכף ומיד מתו אחד אחד עד שבזמן קצר מתו כלם הוא ואשתו ויוצאי-חלציהם ולא נשאר זכרו וספרו לי מעשה זאת למען אדע להזהר מן הסרסורים אבל אני כשמעי זאת הבנתי מיד שבודאי אני צריך לזהר מהם, ובלא זה אני יודע שהם שקרנים, אבל איני יודע איך לזהר מהם, כי אי אפשר לי לשכר ספינה בלעדיהם, בפרט שאיני מכיר הלשון כלל וגם זה שספר לי זאת, אף על פי שהיה חזן ונדמה לאיש כשר, אבל כל כוונתו היה כדי שאקח אותו לסרסור ואני כבר הכרתי אותו שגם הוא אינו איש אמת ונותן עיניו בממון ורוצה להרוויח בי ואמרתיו בלבי תכף אם ה' לא ישמרני, אי אפשר לי להישמר מהם ובפרט שאני נחוץ לדרכי מאד, ומחמת זה היה לבי נוקש בקרבי בעת שנתעכבתי שני ימים הנזכרים לעיל על הספינה, מי יודע עד מתי אתעכב אף על פי שהבנתי שלפי הנראה לא היה כאן רמאות גדול כנזכר לעיל, אף על פי כן רבות מחשבות בלב איש והיו עולים על לבי פחדים הנזכרים לעיל:

שיחות

(ר' ישראל אודסר, ז"ל)

... אוי, איזה שמחה ילדים יהיו שמחים ומרקדים, יש לנו כבר הבעטליר החרש', הבעטליר העיוור', יש לנו כבר, "אם היה פה? היה תמיד בשמחה, שמחה כזו", מה צריך בזה העולם? רק אוכלים ומטיילים וישנים, מה יהיה מזה? איזה חיים זה? אבל עכשיו יש לנו כבר 'בעטליר'י' כאלו, 'בעטליר', מה זה 'בעטליר'י? שתמיד היו מתפללים להשם יתברך: "תן לנו, תן לנו חיות, תן לנו", הבעטליר' העיוור: "תן לנו 'ליקוטי תפילות'", יש כבר 'ליקוטי תפילות', מה שזה, זה יחיה וישמח וירפא את כל העולם, את כל הרשעים, את כל הכופרים הוא ירפא ויחזיר אותם לטוב, דיבור אחד יהפוך כל העולם, אנחנו יש לנו כבר המעשה של 'שבעה בעטליר'י' והבעל תפילה, העולם אוכלים וישנים, מה יהיה מזה? מה יהיה מזה? הבעטליר' העיוור? החרש? הבעטליר'י משמחים אותנו, מרפאים אותנו, מחזקים אותנו.

רבי ישראל (קרדונר) עליו השלום אני זוכר איך היה בוכה על ציון רבי שמעון בר יוחאי, היה כמו ששופכים כמה פחיות מים, ככה היה מהדמעות שלו, הקול שלו היה קול השם, געגועים כאלה, ממש זה היה נס איך היה חי, שהיה בעולם, איך היה חי? איך אפשר לחיות בתוך חיים כאלה ומרירות כזה, חיים כאלה, היום יש כבר 'בעטליר'י' כאלה, 'בעטליר', הוא היה בוכה: "רבונו של עולם, רחם עלי, רחם עלי", אוי, 'בעטליר'י' כאלה, השבעה בעטליר', עוד לא נתגלה, יש לנו כבר בשורה כזאת, יהיה תיקון לכל העולם, מי ראה כזה? כולם היו מצחקים מברסלב, והיום מצחקים מכולם, היה שמחה כזו, שמחה כזו, גדול השמחה והחיות שיהיה מכל דיבור ודיבור שגילה רבנו, לא היה עוד תורות כאלה, שהם מכניסים ומטהרים כל אחד ואחד, זה עושה עולם אחר לגמרי, עולם חדש, איך יכולים להתעלם אפילו רגע אחד מ'ליקוטי תפילות', אפילו דיבור אחד...

אני זכיתי לראות באמת, העבודה של רבי ישראל (קרדונר), איך הוא עבד השם, איך הוא דיבר עם השם, היה צועק: "אבא, אבאליה, אבאליה, אבאליה, רחם עלי, אוי, אוי, אוי, אבאליה, אבאליה, אבאליה, מתי תיתן לנו הבעטליר'י? מתי תיתן לנו?", העיקר העולם? אין עולם, רק ברסלב, מעשה מ'בעל תפילה, מעשה כזה יש חוץ מהבעל תפילה? "אבאליה, אבאליה, אבאליה, רחמי, רחם עלי", "מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד..."

שבת שלום